

Contractteelt van lelies in Noordoost Nederland

• TEKST EN FOTO : REGIOTEAM TELEN MET TOEKOMST, LISSE

De groep lelietelers in Noordoost Nederland die meewerkt aan het project Telen met Toekomst, bestaat uit contractnemers, kwekers die voor eigen risico telen en kwekers die een eigen teelt en contractteelt combineren. De relatie met de contractgever komt regelmatig ter sprake. De manier waarop de relatie wordt ingevuld blijkt van invloed op kostprijs en milieubelasting van de teelt. Uitgekiende afspraken zorgen voor een lagere kostprijs en lagere milieubelasting.

Lelieteelt in Noord-Nederland

De contractnemer zal zijn inspanningen beloofd willen zien. Hij houdt rekening met zijn kosten, arbeidsuren en ook risico. Al deze zaken wil hij vergoed zien. Het is gebruikelijk om in het contract een vergoeding per roe af te spreken. Teelt- en prijsrisico liggen dan bij de contractgever. Hierover zal de contractnemer dus geen vergoeding vragen. Het relatief geringe risico vertaalt zich in een scherpe contractprijs.

Contractnemers zullen op deze manier zo veel mogelijk kosteneffectief werken. Meer nog dan de eigenaar-kweker. Daarnaast beseft elke contractnemer dat hij volgend jaar weer een bepaald areaal nodig heeft om inkomen te genereren. Dit maakt hem afhankelijk van de financiële gezondheid van zijn contractgever. Hij is dan ook geneigd om teeltrisico's zo veel mogelijk uit te sluiten. Nog meer dan de eigenaar-kweker.

PERCEELSKUZE

Het beste perceel ligt vlak bij de spoel-

kuil, is goed gedraineerd, kan altijd beplant en gerooid worden, is vrij van aaltjes en Rhizoctonia en er is de beschikking over geschikt beregeningswater. Dan nog kan dit perceel maar een keer per zes jaar beplant worden met lelies. Het zal duidelijk zijn dat de voorraad percelen die aan al deze criteria voldoet zeer beperkt is. De perceelskeuze is meestal een compromis. Vaak is de concurrentie van andere contractnemers bij de perceelskeuze voelbaar. Wortelonkruiden zijn uiterst irritant. De bestrijding is in sommige voorvruchten zoals gras goed mogelijk. Dat vergt dan wel actie van de verhuurder, want er zijn gedurende de voorteleel meerdere bespuitingen met groeistoffen nodig om wortelonkruiden uit te roeien. Zodra een geschikt perceel humeuze zandgrond is gevonden laten de kwekers een grondmonster analyseren op aaltjes: cystenaaltjes en wortellesieaaltjes zijn belangrijk. Vanwege de kosten van de analyse wordt er niet meer dan een

monster per perceel op wortellesieaaltjes geanalyseerd. Wanneer de populatie wortellesieaaltjes boven de 500 aaltjes per 100 ml grond uitkomt wordt er naar ander land omgekeken. Meestal ligt de populatie wortellesieaaltjes lager. Een grondontsmetting of -behandeling is dan afdoende om schade door aaltjes te voorkomen. Bij welke aantallen aaltjes een bestrijding moet plaats vinden is moeilijk aan te geven, omdat:

1. één monster geen maat geeft voor de variatie in de populatie;
2. het risico op schade door aaltjes sterk afhangt van percentage organische stof, grofheid van het zand en bodemleven;
3. het perceel meestal wisselt van grondsaamenstelling.

Wanneer de analyse van het aaltjesmonster nul Pratylenchus penetrans aan geeft, dan ondervindt het gewas in de praktijk nauwelijks schade. Bij een uitslag van rondom de 100 Pratylenchus

penetrans blijkt er in een enkel geval toch nog aanzienlijke schade op te treden aan de wortels van het gewas wanneer de aaltjes niet bestreden worden. De kosten van een grondontsmetting of -behandeling liggen boven de € 400,-. Wanneer de kosten van de aaltjesbestrijding voor rekening van de contractnemer komt en de uitslag van de aaltjesanalyse geeft 0 Pratylenchus penetrans aan, dan zal er een discussie ontstaan over het nut van een aaltjesbestrijding. Een biologische bestrijding van aaltjes met Tagetes (afrikaantjes) is in de boom- en bloementeelt gangbaar, maar nog niet in de lelieteelt. Struikelblok vormen de kosten van landhuur en teelt. Deze kosten moeten goedgemaakt worden door een betere structuur van het toekomstige lelieperceel.

PLANTEN

De plantvolgorde bepaalt in grote mate de het gemak om op bestrijdingsmiddelen te besparen. Goed overleg tussen contractgever en -nemer loont. Grof plantgoed van Oriëntals is relatief ongevoelig voor vuur. Bij het planten is de rooivolgorde medebepalend voor de plantvolgorde. Partijen van dezelfde cultivar gescheiden opplanten vergt bovendien extra planning. Uit het oogpunt van middelengebruik en de hiermee gepaard gaande kosten is het slim om grote plantmaten Oriëntals apart te planten. De kleine maten passen beter bij het perceel schubben. Longiflorums en vroege LA's kunnen beter apart geplant worden. Als ze tussen de Aziaten staan zou dat betekenen dat dit materiaal lang tegen vuur bespoten

moet worden, waardoor het niet rooierijp is op het moment dat er doorwas dreigt te ontstaan. Op het perceel Oriëntals zijn behoorlijke besparingen mogelijk. Milieubelasting en kosten liggen veel lager wanneer bijvoorbeeld vuur in Oriëntals wordt bestreden met een tweewekelijkse bespuiting met Mirage Plus. Ondanks dat Oriëntals langer doorgroeien durven kwekers al in de loop van augustus te stoppen met de vuurbestrijding, mits er geen vuuraantasting op het veld aanwezig is. Bij de andere typen en schubben wordt pas in september gestopt vanwege het hogere vuurrisico.

ONKRUIDBESTRIJDING

De onkruidbestrijding wordt vaak aan de contractnemer overgelaten. Deze heeft direct belang bij een perfecte onkruidbestrijding. Het combineren van de onkruidbestrijding met de vuur- en virusbestrijding geeft aan alle kanten alleen maar winstpunten. Vooral met de combinatie 0,15-0,3 liter metamitron + 0,3-0,6 Asulox.

1. Winst op het punt van effectiviteit. Vooral doordat het onkruid consequent wekelijks wordt bestreden.
2. Beperking van de kosten, door besparing op bestrijdingsmiddelen.
3. Winst door beperking van de milieubelasting.

Met de MLHD-meter is de noodzakelijke dosering exact vast te stellen. Met de MLHD-meter is ook vastgesteld dat een volgroeid leliegewas bestand is tegen metamitron en Asulox. Alleen vlak na opkomst is het gewas gevoelig voor overdosering.

BEMESTING

De bemesting doen contractgever en -nemer in overleg. Vaak heeft de contractnemer het initiatief, omdat deze zijn grond het beste kent. De contractnemer laat een standaard grondanalyse uitvoeren om inzicht te krijgen in de bemestingstoestand van de grond. Over het algemeen start de bemesting met een gift drijfmest. Nadat alles geplaat is kan een eventueel kalitekort aangevuld worden met patentkali of zwavelzure kali. Half mei is het moment om de stikstofvoorraad aan te vullen. De opname van voedingsstoffen door het gewas start rond die tijd. Op deze humusrijke gronden is de mineralisatie van grote invloed op de ontwikkeling van de stikstofvoorraad. Maar de omvang van de mineralisatie is nauwelijks in te schatten. De lelietelers in Noordoost Nederland geven de kunstmeststoffen daarom in meer kleine hoeveelheden van ongeveer 30 kg zuivere stikstof per ha. Met deze kleine hoeveelheden voorkomt men dat er te grote stikstofvoorraden ontstaan. Aan het gewas en uitslag van een grondanalyse kan men waarnemen en zien hoeveel het gewas eventueel te kort komt. Wanneer het gewas er goed bij staat en de stikstofvoorraad is rond de 40 kg N/ha dan wordt er gewacht met bijmesten. Vanaf augustus is men terughoudend met bijmesten. Een bemestingsproef die bij een van de deelnemers van Telen met toekomst is uitgevoerd gaf aan dat deze terughoudendheid geen effect heeft op de opbrengst.

PROJECT

Het praktijknetwerk Telen met toekomst verenigt groepen praktijkbedrijven, afnemers, toeleveranciers, intermediairen, maatschappelijke organisaties en overheid rond de ontwikkeling en implementatie van meer duurzame (ecologisch en economisch) productiesystemen in de plantaardige sectoren. Er zijn 31 praktijknetwerken (waarvan 5 in de bollenteelt), verspreid over heel Nederland. De kern van elk praktijknetwerk bestaat uit een studiegroep van ondernemers, met daaromheen de bedrijven en organisaties die een direct belang hebben bij de agrarische bedrijfsvoering. Het accent ligt op de thema's gewasbescherming en bemesting. Het project wordt uitgevoerd door Praktijkonderzoek Plant & Omgeving en DLV Adviesgroep en gefinancierd door de ministeries van LNV. Informatie: Stefanie de Kool (0252-462113) of www.telenmettoekomst.nl.